

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**«ПРАВОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ:
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

**МАТЕРІАЛИ
ХVІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,**

**ПРИСВЯЧЕНОЇ ДНЮ ПРИЙНЯТТЯ
ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ**

7 грудня 2023 року

**м. Одеса
2023**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

МАТЕРІАЛИ
XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

**«ПРАВОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»,**

ПРИСВЯЧЕНОЇ ДНЮ ПРИЙНЯТТЯ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

07 грудня 2023 року

Одеса
ОДУВС
2023

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише
скорочення статей, які суттєво перевищували
пропоновані обсяги

П 68 Правова система держави: проблеми формування та
перспективи розвитку в контексті євроінтеграції :
матеріали Всеукр. наук.конф., м. Одеса, 7 грудня
2023р. Одеса: ОДУВС, 2023. 136 с.

УДК 340.116

**Реалізація прав української жінки
в умовах війн кінця XVII - початку XVIII століття
на прикладі Анастасії Скоропадської (Маркович)**

Подкупко Т.Л.,

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри суспільних наук*

Одеського національного медичного університету

Яскравих жіночих біографій XVII – XVIII століть дуже замало. Перш за все, тому що реалізувати себе в ті часи жінка могла лише через вдалий шлюб, або надзвичайні обставини. В Козацько-Гетьманській державі права жіноцтва були зафіксовані в галузі спадковості, шлюбу, володіння й розпорядженням майном. Проте головними героями в історичних джерелах залишились чоловіки.

Анастасія Марківна Маркович народилася 1667 (за іншими відомостями 1671) року в родині прилуцького орендаря, купця єврея-вихриста Марка Марковича. Відомостей про її дитинство та юність майже немає. Проте розуміючи історичну канву подій, чи не єдиний шлях для жінки реалізувати себе в епоху війн і розбрату кінця XVII – XVIII - це вигідний шлюб.

Молоду, привабливу, амбітну дівчину видали заміж за Генерального бунчужного України-Гетьманщини, помітного діяча козацької старшини Костянтина Голуба. Це був надзвичайно вдалий розрахунок, бо чоловік обіймав високу посаду, був швагром тодішнього гетьмана Івана Самойловича. Проте у 1687 році чоловік помирає.

Після смерті чоловіка Настя не довго проходила вдовою. У 1700 році її посватав Іван Скоропадський. Хоч він і був старшим на 20 років, проте на той час він був генеральним бунчужним. Крім того перспективний 54-річний чоловік був прихильником Івана Мазепи, виконував низку дипломатичних доручень, й у 1701 році став генеральним осавулом. Згодом отримав чин Стародубського полковника.

Є відомості, що І.Скоропадський розглядався Петром I як спадкоємець І.Мазепи ще до союзу зі Швецією [1, с. 189].

Виступ І.Мазепи став великим випробуванням для Насті. І.Скоропадський не встиг приєднатися до Мазепи. І став гетьманом Лівобережжя під тиском Московії. Можливо Анастасія сприяла, аби чоловік нарешті отримав гетьманську булаву. Однак, Настя з іншими родинами козацько-гетьманської старшини була взята в заручниці.

Проте – ситуація змінилася разом з поразкою Карла XII під Полтавою і смертю Мазепи.

Справжньою правителькою Війська Запорізького за часів гетьманування Скоропадського була його дружина. Сам гетьман на той час був уже немолодим та утомленим. Проте Настя включилася в державницьке життя на повну [2]. В народі жартували “Іван носить плахту, а Настя – булаву” або “Іван теля пасе, а Настя булаву несе”.

Анастасія повсякчас втручалася в усі урядові справи. Не гетьман, а здебільшого дружина приймала в себе поважних гостей, із якими вела дипломатичні розмови. Як дружина гетьмана вона стала відвідувати Москву і Петербург – і мала там чималий успіх. Першою в українській історії Настя Скоропадська самотійно, без чоловіка, їздила до російської столиці – налагоджувала контакти. Вона відвідувала різноманітні прийоми, де обговорювала питання співпраці. Власне, Анастасія була першою українською жінкою в ролі великосвітської дами. Настя, яка звикла сяяти при батуринському дворі гетьмана Мазепи, зі своїми манерами виглядала практично королевою. Вона потоваришувала з царицею Катериною – майбутньою імператрицею Катериною І. Настя приймала в гетьманському палаці у Глухові гостей з Москви і Петербургу. З одного боку Настя з легкістю вирішувала у Петербурзі питання, які було несила вирішити гетьману Івану, з іншого – літній гетьман повністю потрапив під вплив своєї гарної і владної дружини. Настя по-факту стала керувати Гетьманщиною.

Злі язики твердять, що свою владу й вплив Скоропадська використовувала не для високої державної мети, а здебільшого з меркантильних міркувань – усе своє життя в шлюбі Анастасія переймалася головно збільшенням своїх, і без того численних, маєтностей та земель. Вона впливала на гетьмана таким чином, аби він якомога менше переймався військовими справами, а якомога більше – власними статками. Іван Скоропадський не приймав жодних важливих рішень без порад із дружиною. Навіть Петро І намагався задовольняти всі прохання гетьманші. Саме завдяки її старанням Скоропадський став одним із найбільших землевласників тогочасної України. Окрім угідь, йому належала й чимала кількість промислових закладів.

Родина Скоропадських швидко обростала новими земельними ділянками. В тому числі й конфіскованими маєтностями прибічників Мазепи. Маєтками обростала також родина брата Анастасії - Андрія Марковича, Лубенського полковника. А ще – родина генерального судді Івана Чарниша, який був одружений з донькою Насті від першого шлюбу.

Анастасія не лише сама вдало виходила заміж. Становище родини укріпив і шлюб між донькою Скоропадських Уляною і Петром Толстим – молодшим сином графа Петра Толстого у жовтні 1718 року.

1716 року Скоропадська звернулася до цариці з проханням “жалувати” їй землі – прохання було виконане. У 1729 – уже будучи вдовою – гетьманша знову подала прохання і знову отримала землі...

Неабияке місце в житті Анастасії Скоропадської займала благодійність. А оскільки в ті часи справи благодійні були нерозривно пов’язані зі справами церковними, то вона вкладала великі кошти на розвиток Православ’я.

У Глухові, неподалік од своєї резиденції, збудувала церкву та богадільню для бідних, у якій, уже будучи вдовою, власноруч доглядала за хворими. У Гамаліївці, неподалік від Глухова, відкрила жіночий монастир із садком, млинами й винокурнями.

Після смерті гетьмана Скоропадського Анастасія майже весь свій час проводила в монастирі. Однак це не завадило їй до самої смерті утримувати високий титул “ясновельможної пані гетьманової”.

Гетьман Данило Апостол весь час прагнув зменшити вплив удови свого попередника. Вона до останніх днів життя приймала в себе різноманітних князів, княгинь, російських урядовців та місцеву старшину. Спілкувалася, була в курсі новин, давала цінні поради.

За два дні до смерті Анастасія склала заповіт, у якому розпорядилася щодо монастиря “все учредить благочиние, дабы во вечные роки хвала Божая там не уставала” [3].

На похорон Анастасії Скоропадської 13 січня 1730 року, який відбували дуже пишно, приїхало багато козацької старшини, можновладців. Є відомості, що був на тому похороні навіть гетьман Данило Апостол із дружиною.

Анастасія Скоропадська стала яскравим прикладом виняткової жінки, яка змогла реалізувати свої права і амбіції, заробити статки попри чисельні війни та негаразди кінця XVII – XVIII століть.

Література

1. Гуржій О. Іван Скоропадський. К. : Видавничий дім «Альтернативи», 2004. 312 с.: іл. (Особистість і доба).
2. Керманич української державності - Іван Скоропадський (до 365-річчя від дня народження): бібліогр. покажч. / уклад. Ю.Круть ; ред.: В.Кучерява, Н.Лінкевич, С.Чачко] ; ДЗ «Держ. б-ка України для юнацтва». К. : 2011. 43 с. : іл. 60 прим.
3. Лист-заповіт на ім'я архієпископа київського і галицького. м.Глухів. 19 грудня 1729 р. // [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1729%20\(12\)%2019.Skor.zapovit.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1729%20(12)%2019.Skor.zapovit.php)

Щодо нормативно-правового наближення між Україною та ЄС у секторі телекомунікаційних послуг

Рєпіна Ю.С.,

*кандидат економічних наук, доцент,
науковий співробітник відділу дослідження
проблем кримінального процесу та судоустрою,
Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
ім. акад. В.В. Сташица НАПрН України*

«Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (далі – Угода про асоціацію) [1] як стратегічний орієнтир реформ в Україні, що визначає новий формат відносин України з ЄС на принципах «економічної інтеграції та політичної асоціації» [2] відповідно до ст. 85

<i>Корженко О.М.</i>	
Європейські стандарти професійної діяльності поліцейських.....	42
<i>Кравчук М.А.</i>	
Право особи на працю та відпочинок, як гарантія демократичної держави	45
<i>Кузніченко О.В., Войцеховська О.П.</i>	
Прецеденти Європейського Суду щодо захисту соціальних прав громадян	48
<i>Кулешов А.С.</i>	
Конституція як обов'язковий елемент українського державотворення...	51
<i>Магновський І.Й.</i>	
Дотримання та утвердження міжнародних стандартів прав людини у правоохоронній діяльності Національної поліції України.....	55
<i>Мирошниченко М.О.</i>	
Окремі напрямки підвищення ефективності функціонування органів правопорядку як невід'ємної складової сектору безпеки і оборони.....	59
<i>Панова А.</i>	
Четверте покоління прав людини на тлі сучасних викликів.....	63
<i>Побиванець С.О.</i>	
Процесуальні особливості визнання особи обмежено дієздатною як гарантія захисту її майнових прав.....	66
<i>Подкупко Т.Л.</i>	
Реалізація прав української жінки в умовах війн кінця XVII - початку XVIII століття на прикладі Анастасії Скоропадської (Маркович)... ..	69
<i>Рєпіна Ю.С.</i>	
Щодо нормативно-правового наближення між Україною та ЄС у секторі телекомунікаційних послуг.....	71
<i>Риженко І.М., Ільченко М.А.</i>	
Транскордонне банкрутство в Україні.....	75
<i>Середницька І.А., Церковна О.В.</i>	
Деякі особливості спадкування в умовах воєнного стану.....	78
<i>Сіваченко Д.В.</i>	
Деякі аспекти питання права та моралі.....	80
<i>Суліма К.В.</i>	
Гарантії захисту прав людини та громадянина в умовах воєнного стану	83